

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/86/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6317206929
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 09. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Kvietok
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6317206929.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kvietka a sudcov Mgr. Martina Štubniaka a Mgr. Janky Benkovičovej, v spore žalobcu Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Hodžova 11, 010 01 Žilina, IČO: 31 575 951, proti žalovanému D. W., narodenému XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom B. 41/XX, XXX XX Y., prechodne P. XXX, XXX XX M. pri P., o zaplatenie 1.442,90 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Brezno č. k. 5Csp/174/2017-69 zo 16. 01. 2018, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok okresného súdu vo výrokoch II. a III. **p o t v r d z u j e.**
- II. Žalovanému náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi **n e p r i z n á v a.**

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Brezno (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) odvolaním napadnutým rozsudkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 1.442,90 Eur, úrok 55,44 Eur, vyčíslený úrok z omeškania 0,67 Eur, poplatky za poistenie 1,46 Eur, úrok z omeškania vo výške 5 % zo sumy 1.880,10 Eur od 25. 07. 2017 do 10. 08. 2017 a zo sumy 1.498,34 Eur od 11. 08. 2017 do zaplatenia, to všetko v pravidelných mesačných splátkach po 100,- Eur splatných vždy do 20. dňa v mesiaci na účet žalobcu počnúc právoplatnosťou rozhodnutia s tým, že v prípade omeškania sa s čí i len jednou splátkou sa stáva splatným celý dlh naraz (I. výrok). V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok). O náhrade trov konania rozhodol prvoinštančný súd tak, že žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 89,86 %.

2. V odôvodnení prvoinštančný súd uviedol, že sporové strany uzavreli dňa 23. 12. 2015 úverovú zmluvu č. 273107, na základe ktorej bola žalovanému poskytnutá suma 2.000,- Eur a túto sa zaviazal splatiť v 108 mesačných splátkach po 29,98 Eur. Splátky ale neplatil riadne a včas a preto bol listom zo dňa 22. 05. 2017 upozornený, že v prípade ich neuhradenia žalobca využije právo na predčasné splatenie celého úveru. Splátky žalovaný nedoplatil a preto žalobca vyhlásil predčasnú splatnosť úveru a vyzval žalovaného výzvou zo dňa 24. 07. 2017 na zaplatenie celej dlžnej sumy. Okresný súd mal potom preukázané, že do 24. 07. 2017 predstavovala nezaplatená istina sumu 1.824,66 Eur, nezaplatené úroky 55,44 Eur, úrok z omeškania 0,67 Eur a poplatkov za poistenie 1,46 Eur, ale keďže žalovaný dňa 10. 08. 2017 zaplatil sumu 381,76 Eur započítanú žalobcom na istinu, jej aktuálny zostatok predstavuje sumu 1.442,90 Eur, v ktorom rozsahu žalobe vyhovel vrátane úrokov v sume 55,44 Eur, úrokov z omeškania 0,67 Eur a poplatkov za poistenie 1,46 Eur odkazujúc pritom na ust. § 52 Občianskeho zákonníka, § 497 Obchodného zákonníka a na § 1 ods. 2 písm. a), b) a d) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Úroky z omeškania priznal zo sumy 1.880,10 Eur od 25. 07. 2017 do 10. 08. 2017 a následne z poníženej sumy 1.498,34 Eur od 11. 08. 2017 do zaplatenia v nadväznosti na ust. § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. . Prihliadajúc potom na sociálnu situáciu žalovaného rozhodol o jeho povinnosti splatiť

žalobcovi priznané sumy a príslušenstvo v pravidelných mesačných splátkach po 100,- Eur mesačne vždy do 20. dňa v mesiaci pod stratou výhody splátok.

3. Ohľadne žalovaných úrokov vo výške 11,5 % ročne zo sumy 1.824,66 Eur od 25. 07. 2017 do 10. 08. 2017 a zo sumy 1.442,90 Eur od 11. 08. 2017 do zaplataenia okresný súd žalobu zamietol poukazujúc na to, že stranami uzavretá zmluva mala spotrebiteľský charakter, išlo o spotrebiteľskú zmluvu spravujúcu sa Občianskym zákonníkom a zákonom č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, pretože žalobca mal postavenie dodávateľa a žalovaný postavenie spotrebiteľa. Poukázal na to, že zmluvou o úvere sa dlžník zaväzuje vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky, pričom dohodnuté úroky sú súčasťou peňažného záväzku dlžníka, sú splatné spolu s istinou. Doba splatnosti úrokov je rovnaká ako doba splatnosti úveru a preto dôsledkom omeškania s ich platením je zo zákona vyplývajúca povinnosť platiť úroky z omeškania. Na rozdiel od toho, dohodnuté úroky z poskytnutých prostriedkov patria veriteľovi iba do splatnosti dlhu, pretože po vyhlásení splatnosti úveru sa istina ďalej neúročí. Ak dôjde k splatnosti predčasnej, je dlžník v omeškani a musí platiť úroky z omeškania, nie už nové, dohodnuté zmluvné úroky. Tento záver oprel o rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo 143/98 a ďalej konštatoval, že veriteľ má právo na zaplataenie zmluvných úrokov len do vyhlásenia predčasnej splatnosti a následne právo na dohodnutý úrok z úveru nevzniká, má iba právo na úrok z omeškania, lebo v opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťažovaniu v podobe aj úrokov z úveru, aj úrokov z omeškania, čo spôsobuje značnú nerovnováhu vo vzťahu medzi stranami. Predčasným zosplatením úveru zo strany žalobcu došlo k zmene záväzku, ktorá bola spôsobená omeškaniím žalovaného spotrebiteľa a ide teda o jednostranný sankčný právny inštitút umožňujúci veriteľovi zmenou záväzku požadovať jednorazovo okamžité vrátenie celej požičanej sumy. Splácanie úveru v splátkach na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa postupne spláca a vracia veriteľovi za čo mu patrí úrok, ale pri predčasnom zosplatení vzniká veriteľovi nárok na jednorazové vrátenie požičanej sumy, čím odpadá obmedzenie jeho práva disponovať s ňou. Ak po zosplatení úveru nastal stav, kedy žalovaný už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, ale je povinný zaplatiť úver jednorazovo, neexistuje dôvod na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu inak patrili za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. Zosplatením úveru vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatenia a počnúc prvým dňom omeškania vzniká veriteľovi nárok na úroky z omeškania.

4. Napokon prvoinštančný súd rozhodol o trovách konania aplikujúc ust. § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a zohľadniac pomerný úspech žalobcu a žalovaného, ktorý v tzv. čistom vyjadrení predstavuje 89,86 %.

5. V zákonnej lehote podal proti rozsudku odvolanie žalobca napádajúc jeho II. a III. výrok. Požadoval zmeniť rozsudok, žalobe vyhovieť aj ohľadne časti, v ktorej bola okresným súdom zamietnutá a priznať mu náhradu trov konania.

6. V odvolaní uviedol, že sa nestotožňuje s argumentmi prvoinštančného súdu o tom, že mu patria dohodnuté úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov len do splatnosti dlhu. Nesúhlasil ani s rozhodnutím o trovách konania, pokiaľ ide o vyčíslenie pomeru úspechu a neúspechu počítaného z nároku predstavujúceho istinu spolu s príslušenstvom.

7. Konkrétne argumentoval, že rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo 143/98 sa netýka uplatňovania nároku na dohodnutý úrok z finančných prostriedkov po zosplatení úveru, najvyšší súd tam riešil prioritne otázku nároku na úroky z omeškania v prípade omeškania s platením úrokov za poskytnutie peňažných prostriedkov a otázku nároku na úroky z omeškania v prípade omeškania s platením úrokov z omeškania. Nejde o rozhodnutie vo veci samej a konštatovanie najvyššieho súdu nemožno považovať za záväzný právny názor.

8. Podľa žalobcu jeho nárok na zaplataenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatení. Poukázal na úpravu ust. § 497, § 502 ods. 1, § 503 ods. 3 a § 505 Obchodného zákonníka a komentár k Obchodnému zákonníku, podľa ktorého povinnosť dlžníka platiť úrok trvá až do doby vrátenia úveru, pričom pri omeškani s vrátením peňažných prostriedkov má veriteľ nárok jednak na úroky z úveru a jednak na úrok z omeškania, úprava úroku z omeškania aj úroku z úveru je podporná a preto je samozrejme rozhodujúce ako sa strany dohodli v zmluve. Svojou dohodou môžu rôzne kombinovať uplatnenie oboch inštitútov v konkrétnom prípade. V zmysle ust. § 503 ods.

3 Obchodného zákonníka sa povinnosť platenia úrokov spája s obdobím skutočnej držby požičaných peňažných prostriedkov a potvrdzuje to aj ust. § 16 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch, podľa ktorého, ak spotrebiteľ splatí spotrebiteľský úver pred dohodnutou lehotou splatnosti, je povinný uhradiť úrok a náklady vzniknuté za obdobie od poskytnutia do splatenia spotrebiteľského úveru. Obchodný zákonník stanovuje len moment vzniku nároku, moment jeho zániku nestanovuje a ak by bolo úmyslom zákonodarcu dobu nároku veriteľa na dohodnutý úrok ohraničiť, nepochybne by tak učinil.

9. V ďalšom poukázal na aktuálnu rozhodovaciu prax, konkrétne na rozhodnutia Krajského súdu v Žiline č. k. 11Co/12/2017-90 z 31. 01. 2017, Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 43Co/23/2017-92 zo dňa 29. 11. 2017, Krajského súdu v Nitre č. k. 8Co 193/2017-88 zo dňa 07. 12. 2017 a podľa týchto je úrok z úveru nárokom, na ktorý nemá vplyv omeškanie dlžníka ako skutočnosť zakladajúca vznik nových sankčných záväzkov dlžníka, teda samotný vznik nároku na úrok z úveru to neovplyvňuje.

10. Tiež odkázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33Cdo/212/2014 z 21. 08. 2014, podľa ktorého zákonné úroky z omeškania nenahrádzajú od splatnosti pohľadávky úroky, ktoré si strany dojednali. Napokon poukázal na návrh zákona neskôr prijatý pod č. 104/2014 Z. z., ktorý pôvodne obsahoval ustanovenie, ktorým sa navrhovalo doplnenie Občianskeho zákonníka o ustanovenie, že úroky za poskytnutie peňažných prostriedkov patria dodávateľovi len do uplatnenia práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka, ale táto zmena nebola nikdy legislatívne prijatá a žiadna iná novelizácia neobsahuje ustanovenie upierajúce veriteľovi nárok na zmluvné úroky po zosplatnení dlhu.

11. Vo vzťahu k trovám konania argumentoval tým, že prvoinštančný súd mal prihliadať iba na žalovanú istinu, pretože ak sú úroky len príslušenstvom pohľadávky, tak pri posudzovaní miery úspechu sa na ne neprihliada a preto mu mal prvoinštančný súd priznať nárok na náhradu trov v rozsahu 100%.

12. Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril.

13. V dôsledku odvolania krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 379 a § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario s použitím § 219 ods. 3 CSP a rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch II. a III. podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil ako vecne správny.

14. Po oboznámení sa s obsahom spisu a s odvolaním napadnutým rozhodnutím prvoinštančného súdu odvolací súd konštatuje, že rozhodnutie je vo výroku o zamietnutí prevyšujúcej časti žaloby ako aj vo výroku o trovách konania vecne správne a vychádza z náležite prevedeného dokazovania. Odvolací súd (v súlade s vyššie citovaným ustanovením § 387 ods. 2 CSP) sa v celom rozsahu stotožňuje i s odôvodnením rozhodnutia, ktoré je dostatočne podrobné, jasné a zrozumiteľné a presvedčivo a logicky sa vysporiada so všetkými relevantnými skutkovými i právnymi otázkami sporu a teda spĺňa zákonné kritéria odôvodnenia uvedené v ustanovení § 220 ods. 2 CSP.

15. K odvolacím námietkam odvolací súd vo všeobecnosti uvádza, že mu je z rozhodovacej činnosti známa rozdielna prax prvoinštančných aj odvolacích súdov týkajúca sa rozhodovania o nárokoch na úroky z úveru za čas po splatnosti pohľadávky do vrátenia úveru. V rozhodovacej praxi sa možno stretnúť s názorom, že úroky z úveru patria veriteľovi len do splatnosti dlhu (napr. rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/400/2014 <<http://merit.slv.cz/25Co/400/2014>>, Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19Co/4/2017 <<http://merit.slv.cz/19Co/4/2017>>, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/296/2016 <<http://merit.slv.cz/15Co/296/2016>>, atď.), ale aj s opačnými rozhodnutiami vyjadrujúcimi názor, že povinnosť platiť úroky za poskytnutie peňažných prostriedkov v spotrebiteľských vzťahoch trvá aj po splatnosti pohľadávky až do vrátenia úveru (napr. rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 14Co/41/2014 <<http://merit.slv.cz/14Co/41/2014>>, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/432/2015 <<http://merit.slv.cz/17Co/432/2015>>, Krajského súdu v Prešove sp. zn. 14Co/108/2014 <<http://merit.slv.cz/14Co/108/2014>>, a tiež rozhodnutia krajských súdov označené v žalobcom podanom odvolaní).

16. Podľa ust. § 497 Obchodného zákonníka, zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

17. Zmyslom poskytnutia úveru na strane veriteľa je zisk z požičaných peňazí, ktorými voľne disponuje, teda záujmom veriteľa je dosiahnuť čo najvyšší zisk z požičaných peňazí za ešte pre dlžníka udržateľných podmienok tak, aby tieto finančné prostriedky mohli v určitej dobe aj reálne vrátiť s navýšením sumy o úrok, ktorý predstavuje cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. Vždy vystupuje do popredia miera rizika investovania a nakladania s týmito finančnými prostriedkami. Splátky dlžníka potom justifikujú nárok dodávateľa na úroky ako cenu dočasne obetovaných peňazí, ktorých dispozície sa veriteľ zbavuje v záujme získania budúcich úžitkov v podobe kapitalizovanej odplaty získanej za celé obdobie postupného splácania úveru, a teda výhody splátok. Ideálny priebeh úverového právneho vzťahu je taký, že dlžník splatí úver s úrokmi v zmysle dohodnutých podmienok, avšak je časté a typické aj to, že dlžník nedodržava dohodnuté podmienky a z rôznych dôvodov prestane požičanú sumu splácať. Za danej situácie má veriteľ viacero možností, ktoré uplatní a nemusí hneď pristúpiť k zosplatneniu úveru.

18. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky. Zo stranami uzavretej zmluvy (presnejšie z k nej sa viažucich obchodných podmienok) vyplýva dohoda o možnosti veriteľa žiadať o zaplatenie celej pohľadávky v prípade omeškania so splátkami. Na základe tejto dohody vznikol stav príznačný pre predčasné zosplatnenie úveru, keď žalobcovi vznikol nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. Podľa § 565 OZ spotrebiteľovi vzniká voči veriteľovi povinnosť zaplatiť celú pohľadávku, teda nesplatenú istinu a splatné úroky, výška ktorých sa ku dňu účinnosti vyhlásenia predčasnej splatnosti zo strany veriteľa zafixuje. Zákon otázku splatnosti zvyšku pohľadávky po strate výhody splátok osobitne nerieši, preto je nevyhnutné aplikovať § 563 OZ a túto pohľadávku považovať za jednorazovo splatnú ako celok odo dňa nasledujúceho po žiadosti veriteľa. Treba zdôrazniť, že zmluva nezaniká, ako je to uvádzané v niektorých odborných článkoch, pretože pokiaľ by tomu tak bolo, žalobca by nemal nárok na plnenie zo zmluvy, ale iba titulom bezdôvodného obohatenia, pričom skutočnosť, že vznikla povinnosť spotrebiteľovi naraz splatiť celý dlh, teda že stratil výhodu splátok, neznamena, že dochádza k zmene záväzku, nejde o novú povinnosť spotrebiteľa ale iba o uplatnenie sankčného mechanizmu v dôsledku porušenia povinností vyplývajúcich z uzavretej zmluvy. Pokiaľ však spotrebiteľ svoju peňažnú povinnosť vrátiť veriteľovi nesplatenú istinu a splatné úroky, výška ktorej bola ku dňu účinnosti vyhlásenia predčasnej splatnosti zafixovaná, nesplní riadne a včas, dostáva sa do omeškania s plnením voči veriteľovi, pričom nastupuje ustanovenie § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

19. Žalobca v takomto prípade jednostranným právnym úkonom navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných finančných prostriedkov, v dôsledku čoho na strane žalobcu odpadá obmedzenie jeho práva disponovať s istinou úveru a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré dlžník už nemôže vracat' v režime výhody splátok. Z tohto dôvodu veriteľ stráca nárok na úroky za požičanie peňažných prostriedkov a nastupuje stav, v ktorom by mal veriteľ vyvinúť úsilie, ktoré smeruje ku skorému vráteniu peňažných prostriedkov, pričom právna úprava po mimoriadnom zosplatnení úveru mu poskytuje viaceré právne prostriedky vymožená jednorazovo zosplatennej pohľadávky. Ak teda nastane stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, nie je dôvod na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekonformný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmami vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil. V podstate by nastal právny stav, keď by veriteľ v dôsledku zosplatnenia úveru i naďalej inkasoval úroky, zatiaľ čo však spotrebiteľovi by neboli garantované žiadne práva, ktoré pre neho vyplývali zo zmluvy pred zosplatnením úveru. Súd takýto stav nemôže tolerovať z dôvodu založenia hrubej nadvlády dodávateľa voči spotrebiteľovi za stavu, keď veriteľ si môže nárokovať a môže sa domôcť jednorazového vrátenia peňažných prostriedkov z majetku spotrebiteľa a nemusí trpieť žiadne obmedzenia užívania svojho majetku v zmysle uzavretej zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Inak povedané, veriteľ má právo domôcť sa okamžite svojich finančných prostriedkov aj z majetku spotrebiteľa, ktorý rozhodne treba považovať za širší pojem, zároveň má vyššiu garanciu navrátenia poskytnutých finančných prostriedkov. Pokiaľ by spotrebiteľovi takáto ochrana nebola priznaná, podporila by sa hrubá nadvláda veriteľa a stav, v ktorom by veriteľ nebol nútený vymáhať svoju pohľadávku a odplatné úroky by mu mali nahradiť stav jeho potenciálnej nečinnosti,

resp. stav nespôsobilosti spotrebiteľa vrátiť požičanú istinu jednorazovo. V zmysle právneho poriadku neexistuje právna ochrana a titul na inkasovanie odplatných úrokov.

20. Z tohto dôvodu jednorazovým zosplatnením vzniká spotrebiteľovi povinnosť naraz vrátiť sumu požičaného úveru, avšak navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatnenia a počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru. S protiprávnym stavom sa spájajú sankcie, pretože spotrebiteľ je v omeškaní s vrátením uvedenej sumy. S protiprávnym stavom sa nikdy nebudú spájať odplatné plnenia, ktoré sa spájajú so stavom lege artis, a teda stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov podľa podmienok dohodnutých v spotrebiteľskej zmluve. Pokiaľ existuje zmluvná úprava, ktorá s protiprávnym stavom stotožňuje aj odplatné nároky patriace len v právne súladom stave, je táto úprava na škodu spotrebiteľa neprijateľne odchylná od zákona, čo zmluvnú podmienku v zmysle § 52 ods. 2 OZ, resp. § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka robí absolútne neplatnou. V protiprávnom stave patria zmluvným stranám len sankcie a na tento účel je kogentným určujúcim pravidlom ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. Ak sa teda žalobca odplatných plnení napriek vyššie uvedenému výkladu neplatnosti dojednania dovoľáva aj v čase po jednostrannom mimoriadnom zosplatnení úveru, tento nárok nemôže prejsť testom ustanovení Občianskeho zákonníka, či testom v zmysle § 53 ods. 4 písm. k) OZ.

21. Odvolací súd ďalej uvádza, že žalobca dostatočným spôsobom nezohľadňuje skutočnosť, že v danom prípade ide o spotrebiteľský úver ako to správne zadefinoval aj okresný súd, kedy daný vzťah je limitovaný právnymi normami spotrebiteľského práva, predovšetkým ustanovením § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Normy Občianskeho zákonníka majú vždy výkladovú prednosť pred normami Obchodného zákonníka, a to práve podľa ustanovenia § 52 ods. 2.

22. V prípade spotrebiteľského úveru sa spotrebiteľ zaväzuje vrátiť veriteľovi istinu a platiť úroky (resp. celkové náklady) na základe zmluvy s veriteľom. Obsahom tejto zmluvy je tiež dohoda strán o výške úrokovej sadzby. Povinnosť platiť úroky ako aj ich výška vyplýva priamo zo zmluvy, z dohody strán a nie z právneho predpisu. Odvolací súd zdôrazňuje, že dohoda o úrokoch má v zmluvách o spotrebiteľských úveroch výlučne zmluvný charakter. Dohodnuté zmluvné úroky predstavujú odmenu za požičanie peňazí, naproti tomu, úroky z omeškania sú sankciou za porušenie povinnosti - nedodržanie dohodnutej doby splatnosti. Zatiaľ čo povinnosť dlžníka zaplatiť veriteľovi dohodnuté úroky vzniká zo záväzku uvedeného priamo v zmluve, povinnosť platiť úroky z omeškania vyplýva zo zákona ako dôsledok omeškania dlžníka so splnením dlhu.

23. Vo vzťahu k aplikácii ustanovenia § 503 Obchodného zákonníka odvolací súd uvádza, že v zmysle § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky. Obchodný zákonník upravuje, že „záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť“ použité peňažné prostriedky a nie „záväzok platiť úroky je splatný v momente vrátenia“ použitých peňažných prostriedkov. Expressis verbis úpravu obsahuje tiež tretia veta § 503 ods. 1, keď splatnosť úrokov nastáva „v čase, keď sa má vrátiť“ zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov, a nie „v čase, keď dlžník vráti“ zvyšok poskytnutých prostriedkov. Ust. § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka je koncipované jednoznačne a upravuje otázku splácania úrokov výlučne pre prípad predčasného splatenia úveru zo strany dlžníka. Obchodný zákonník splatnosť úrokov upravuje v ustanoveniach § 503 ods. 1 a 2, ktoré veriteľa oprávňujú na riadne úroky len do momentu vzniku záväzku vrátiť peňažné prostriedky, nie do momentu ich skutočného vrátenia.

24. V prípade zosplatnenia úveru sa postavenie spotrebiteľa oslabuje, keď je povinný naraz vrátiť poskytnuté finančné prostriedky vrátane úrokov ako odplaty ku dňu zosplatnenia. V tejto súvislosti žalobca ako veriteľ získava právo okamžite domáhať sa svojich finančných prostriedkov a tieto následne použiť. Veriteľovi vzniká tak právo na okamžité získanie finančných prostriedkov, pričom vymožitelnosť v zásade závisí od predvídateľnosti veriteľa, či si záväzok dostatočne zabezpečil alebo nie, preveril bonitu spotrebiteľa. Pokiaľ spotrebiteľ vlastní aj iný majetok (nehnutelnosti, hnutelné veci, iné úspory, príjem), v prípade, že dobrovoľne nebude plniť, môže sa domôcť svojho práva prostredníctvom exekúcie. Na druhej strane treba zdôrazniť, že spotrebiteľ v prípade takéhoto postupu pocíti účinky sankčného mechanizmu, ktoré nastupujú v prípade porušenia jeho povinnosti, čo si však musí byť vedomý. Z hľadiska vymožitelnosti práva je potom otázne, aké riziko podstupuje veriteľ ohľadom návratnosti

požičaných peňazí, pričom je nepochybné, že do záväzkového vzťahu vstupuje s určitým rizikom, ktoré vyplýva aj z celkovej obchodnej politiky poskytovateľa finančných prostriedkov. Toho si musí byť vedomý. Z týchto dôvodov spotrebiteľ, ktorého stíha povinnosť vrátiť požičané finančné prostriedky s úrokom, prípadne aj s úrokom z omeškania nie je v podstatne lepšej situácii, ako spotrebiteľ, ktorý má splátky rozložené na dlhé obdobie, pretože mu zostáva zachovaná výhoda, že mu nie je siahané na ďalší majetok, dohodnuté splátky mu umožňujú zabezpečovať svoje základné potreby, pričom v prípade zosplatnenia úveru sa dlžník dostáva do podstatne ťažšej situácie, kedy môže prísť o majetok. Pokiaľ nastáva situácia, že dlžník nemá žiaden majetok a nemá z čoho úver zaplatiť, treba uvažovať o ekonomickom riziku poskytovateľa úveru, ktorý zrejme bonitu spotrebiteľa podcenil. Túto skutočnosť nemožno prekryvať tým, že spotrebiteľ by bol povinný platiť úrok ako odplatu a zároveň aj úrok z omeškania až do skutočného zaplatenia dlžnej sumy, čo je v rozpore s vyššie uvedenou argumentáciou odvolacieho súdu. V takomto prípade by dochádzalo k nerovnovážnemu postaveniu veriteľa a spotrebiteľa.

25. Z uvedených dôvodov v situácii, kedy neexistuje ustálená rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít v otázke nároku veriteľa na úroky po predčasnom zosplatnení spotrebiteľského úveru, prikláňa sa odvolací súd k názoru, že úroky zo spotrebiteľského úveru patria veriteľovi len do splatnosti dlhu a nie aj následne až do faktického vrátenia poskytnutých prostriedkov.

26. Preto rozsudok okresného súdu vo výroku II. o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti (ohľadne úrokov „po zosplatnení“ úveru) potvrdil a to vrátane výroku III. o trovách konania, kde okresný súd správne aplikoval ust. § 255 ods. 2 CSP a dôvodne pri určení pomeru úspechu oboch strán nezohľadnil len žalobcom uplatnenú istinu, ale aj jej príslušenstvo vyčíslené do dňa vyhlásenia rozhodnutia, pretože ak sa má počítať v akom rozsahu žalovanej sumy bol žalobca úspešný a naopak v akom rozsahu bol úspešný žalovaný, tak niet dôvodu nezohľadniť v tomto smere aj príslušenstvo predstavujúce rovnako ako uplatnená istina žalobou požadovaný nárok. Inými slovami, predmetom žaloby nebola len istina, ale aj príslušenstvo, ohľadne ktorého bol žalobca čiastočne neúspešný a tak nemožno potom jeho neúspech v tejto časti nebrať do úvahy z hľadiska toho, v akom veľkom rozsahu mal v tomto spore úspech.

27. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a aplikoval zásadu zodpovednosti za výsledok (zásadu úspechu) vyplývajúcu z ust. § 255 ods. 1 CSP. V tomto prípade bol v odvolacom konaní plne úspešný žalovaný, zásadne by teda mal nárok aj na náhradu trov odvolacieho konania. Pretože však zo spisu odvolací súd nezistil, že by žalovanému v odvolacom konaní nejaké účelne vynaložené trovy vznikli (k odvolaniu žalobcu sa nevyjadril, bol nečinný), odvolací súd mu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

28. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).